

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการป่าชายเลน
สำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต

จัดทำโดย นางสาวรุ่ง ใจจริง
รหัส 9739

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 97
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566
ลิขสิทธิ์ของสำนักงาน ก.พ.

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน
เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต

จัดทำโดย นางสาวรุ่ง ใจจริง
รหัส 9739

หลักสูตรนักบริหารระดับสูง : ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม รุ่นที่ 97
วิทยาลัยนักบริหาร สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.
ประจำปี 2566
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

สำนักงาน ก.พ.

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้
อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง :
ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม ของสำนักงาน ก.พ.

ลงชื่อ.....

(นายเชิดศักดิ์ สันติวรฤทธิ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ดร.ปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(นายอารักษ์ พรหมมณี)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง โดยเป็นการฝึกปฏิบัติสำหรับผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และคุณธรรม : จากการวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีภารกิจในการอนุรักษ์ ปันฟู บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งและป่าชายเลน เพื่อคงความอุดมสมบูรณ์ สมดุลและยั่งยืนของทะเลไทย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ ภายใต้แผนระดับต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับตำแหน่งนักบริหารระดับรองอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ด้านการบริหารที่มีหน้าที่กำกับดูแลงานด้านทรัพยากรป่าชายเลน ด้านกฎหมาย ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านเครือข่ายและการมีส่วนร่วม สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในท้องที่ 24 จังหวัดชายฝั่งทะเล ภายใต้วิสัยทัศน์ “จัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อเพิ่มคาร์บอนเครดิต ด้านทานโลกrownด้วยการมีส่วนร่วม สู่ความยั่งยืน เป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ” โดยการศึกษาดังกล่าวเป็นการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากไทยอยู่ในอันดับที่ 31 ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือ ปล่อยเพียง 0.8 % ของการปล่อยทั้งหมด แต่ไทยกลับเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิอากาศสูงสุดเป็นอันดับที่ 9 จากทั้งหมด 180 ประเทศ และหัวหน้าคณะผู้แทนไทยได้กล่าวถ้อยแถลงยืนยันในที่ประชุมระดับผู้นำประเทศภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติ (World Leaders Summit) ว่าประเทศไทยให้ความสำคัญสูงสุดในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพร้อมที่จะยกระดับการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ภายในปี ค.ศ. 2050 และเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ได้ในปี ค.ศ. 2065 รวมถึงการยกระดับ Nationally Determined Contributions : NDCs หรือการมีส่วนร่วมของประเทศในการลดก๊าซเรือนกระจกและการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ประเทศกำหนด จากร้อยละ 20 - 25 ให้ถึงร้อยละ 40

ภาครัฐจึงได้กำหนดนโยบายด้านการลดก๊าซเรือนกระจกไว้ในแผนพัฒนาประเทศระดับต่างๆ เพื่อใช้สำหรับเป็นกรอบแนวทางระยะยาวในการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นกรอบในเชิงนโยบาย (Policy Framework) ที่จะนำไปสู่การสร้างกลไกและเครื่องมือเพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในด้านการพัฒนาเครื่องมือ แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และกลไกทางการเงินที่จะสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ ซึ่งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ตั้งเป้าหมายเพื่อเร่งขับเคลื่อนการดูดกลืนก๊าซเรือนกระจกสุทธิภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดิน จำนวน 120 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ภายในปี ค.ศ. 2580 โดยมีมาตรการสำคัญ ได้แก่ การปลูกและฟื้นฟูป่าธรรมชาติ การปลูกป่าเศรษฐกิจ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว และการป้องกันการบุกรุกป่าและเผาป่า นำไปสู่การจัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิตของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนแนวทางการ

ปลูกฟื้นฟูป่าชายเลน จากเดิมที่ใช้เงินงบประมาณภาครัฐในการดำเนินการ เป็นการจัดทำแนวทางเพื่อให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ชุมชน และภาคเอกชน ได้ดำเนินงานร่วมกัน โดยเอกชนจะสนับสนุนงบประมาณผ่านคณะกรรมการป่าชุมชนโดยตรง เพื่อให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว และลดปัญหาจากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กรมฯ เป็นเพียงผู้กำหนดแนวทางการดำเนินโครงการ เป็นตัวกลางประสานความร่วมมือระหว่างเอกชนกับชุมชน อำนวยความสะดวก และกำกับดูแลให้บรรลุเป้าหมายโครงการ มีการแบ่งปันคาร์บอนเครดิตจากการประเมินโครงการ ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 สำหรับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และไม่เกินร้อยละ 90 สำหรับผู้ร่วมพัฒนาโครงการ กรณีภาคเอกชนร่วมสนับสนุนชุมชนดำเนินโครงการ ทั้งสองฝ่ายต้องทำข้อตกลงการแบ่งปันคาร์บอนเครดิตร่วมกัน ถือเป็นโอกาสให้ชุมชนร่วมคิดร่วมทำ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคท้องถิ่น/ชุมชน ในการยกระดับการลดก๊าซเรือนกระจก สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตามข้อตกลงปารีสว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งพื้นที่ป่าชายเลนได้รับความสนใจจากภาคชุมชนและเอกชนเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากพื้นที่ป่าชายเลนมีการเติบโตได้ตลอดทั้งปี ไม่ได้รับผลกระทบจากฤดูแล้ง และความเสี่ยงด้านไฟฟ้า นอกจากนี้ชุมชนท้องถิ่นยังให้ความร่วมมือในการป้องกัน ดูแลรักษาเนื่องจากชุมชนได้ใช้ประโยชน์และพึ่งพิงทรัพยากรป่าชายเลน ซึ่งนอกจากจะเป็นการปลูกฟื้นฟูเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลนในระยะเวลายั่งยืน เพิ่มแหล่งกักเก็บก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ให้ชุมชนสามารถใช้ประโยชน์จากความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศป่าชายเลน เกิดการสร้างรายได้ของชุมชน

นอกจากนี้ยังต้องส่งเสริมประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ ที่จำเป็นทั้งด้านการบริหาร จัดการ การวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ตลอดจนการมีภาวะผู้นำ นำพาผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานให้สามารถแก้ไขปัญหาและร่วมกันปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามกำหนดเวลา เพื่อยกระดับการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่ง และป่าชายเลนสู่ความยั่งยืน และขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สู่การพัฒนาทรัพยากรที่ยั่งยืน เพื่อเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต ซึ่งเป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาคาร์บอนเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตามที่หัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมและได้กล่าวถ้อยแถลงในที่ประชุม COP 26 รายงานฉบับนี้ได้ทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของโครงการ และการเสนอ “แนวทางการพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต” ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะและคำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ในการจัดทำรายงานจนเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ ผู้บังคับบัญชาที่ให้โอกาสเข้ารับการฝึกอบรม ทีมงาน เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) และสำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลต่างๆ หวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านที่สนใจศึกษาในประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น

ดาวรุ่ง ใจจริง

30 พฤษภาคม 2566

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	1
1.1 การวิเคราะห์บริบทและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ	1
1.2 ตำแหน่งรองอธิบดีที่เป็นเป้าหมาย	3
1.3 กำหนดวิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย	3
2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	5
2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา	5
2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย	17
2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ	25
3. แผนพัฒนาตนเอง	28
3.1 การวิเคราะห์ตนเอง	28
3.2 การวางแผนพัฒนาตนเอง	29
3.3 ผลการพัฒนาตนเอง	30
บรรณานุกรม	31
ภาคผนวก	32
ประวัติผู้เขียนรายงานการศึกษาส่วนบุคคล	45

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิพื้นผิวดิน มหาสมุทร ในรอบ 140 ปี	7
2	สถิติการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในรอบ 140 ปี	8
3	เป้าหมายการดูดกลับก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ป่าธรรมชาติ	15
4	ผลการดำเนินการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต	21

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ	10
2 แบบจำลองสภาพภูมิอากาศการปล่อยก๊าซเรือนกระจก	11
3 รูปแบบการจัดทำแนวทางพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต	19

1. วิสัยทัศน์ของตำแหน่งเป้าหมาย

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

2. ข้อเสนอเพื่อขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

2.1 การกำหนดประเด็นการศึกษา

การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาโลกรวนในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญและมีหลายภาคส่วนที่เข้ามาจับบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีการดำเนินในหลายๆ ด้าน เช่น ภาคพลังงาน ภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคการจัดการของเสีย รวมถึงภาคป่าไม้และการเกษตร โดยทุกภาคส่วนได้มีการดำเนินการในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตามภารกิจหน้าที่หรือบริบทของหน่วยงาน “**แนวทางการพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชนเพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต**” เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่หน่วยงานภาครัฐ โดยกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ได้ดำเนินเพื่อบูรณาการให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อเพิ่มแหล่งกักเก็บก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอีกทางหนึ่ง

2.1.1 สภาพของปัญหาที่ผ่านมา

ปัญหาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในปัจจุบันทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น สร้างความเสียหายทั่วทั้งโลก เห็นได้จากอุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ส่งผลทำให้มวนน้ำแข็งละลายและการระเหยเพิ่มขึ้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อทางกายภาพหลายประการ เช่น การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล ความแปรปรวนที่เพิ่มขึ้นของรูปแบบสภาพอากาศ และเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้ว ฯลฯ การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตบนโลกทุกชนิด และเป็นสถานการณ์ที่มนุษย์ต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ประชาคมโลกได้รับรู้ และให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดความร่วมมือต่าง ๆ ได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) พิธีสารเกียวโต (Kyoto Protocol) และคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change: IPCC) ซึ่งเป็นความร่วมมือของเหล่านานาชาติในการแก้ไขปัญหาโลกร้อน ความพยายามในการจัดการปัญหา สร้างกลไกให้เกิดการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงการปรับตัวเพื่อลดผลกระทบ และรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานภายในประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศดังกล่าว

ข้อมูลจาก Germanwatch Global Climate Risk Index 2021 สำหรับประเทศต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สภาพอากาศสุดขั้ว (extreme weather event) เช่น พายุ ลูกเห็บ น้ำท่วม และคลื่นความร้อน (ไม่นับเหตุการณ์ที่เกิดจากระดับน้ำทะเลสูงขึ้น) ซึ่งใช้ข้อมูลสะสม 20 ปี ตั้งแต่ปี 2000 – 2019 และการศึกษาจากสถาบันเดียวกันในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการป้องกันสภาพอากาศของ

ประเทศต่างๆ โดยทำการประเมิน 60 ประเทศและสหภาพยุโรป ในการจัดทำดัชนีประสิทธิภาพการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2022 (Climate Change Performance Index : CCPI) พบว่าไทยอยู่ในอันดับที่ 31 ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือ ปล่อยออกมา 0.8 % แต่ประเทศไทยกลับเป็นประเทศที่มีความเสี่ยงด้านภูมิอากาศโลกสูงอันดับที่ 9 ที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดของประเทศที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดในโลกที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว จากทั้งหมดประมาณ 180 ประเทศ และข้อมูลจาก World Economic Forum Global Risks Perception Survey 2021-2022 ระบุว่า “ความล้มเหลวในการจัดการแก้ปัญหาโลกร้อน เป็นความเสี่ยงอันดับ 1 และความแปรปรวนของสภาพอากาศที่รุนแรงมากขึ้นในแต่ละปี เป็นความเสี่ยงอันดับ 2” ซึ่งในทุกปีจะมีความรุนแรงมากขึ้น ขณะที่กลุ่มสหภาพยุโรปได้กำหนดมาตรการทางภาษี (Carbon Border Adjustment Mechanism) หรือ CBAM ครอบคลุมสินค้าอยู่ 5 ชนิด ได้แก่ เหล็ก-เหล็กกล้า อลูมิเนียม ปูน พลังงาน และซีเมนต์ ซึ่ง CBAM จะเริ่มทดลองใช้ในปี 2566 และจะบังคับใช้ในปี 2567 หากประเทศไทยยังไม่มีกรริเริ่มดำเนินการอย่างจริงจัง ประชาชนชาวไทยจะต้องเผชิญกับภาวะการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ GDP ตกต่ำ เศรษฐกิจภายในประเทศฝืดเคืองพร้อมๆ กับหายนะจากภัยพิบัติของธรรมชาติ

2.1.2 สภาพปัญหาที่ผ่านมาและแนวโน้มของปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต และผลกระทบที่เกิดขึ้น

2.1.2.1 สภาพปัญหาที่ผ่านมา

จากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของก๊าซในบรรยากาศ สาเหตุใหญ่มาจากมนุษย์เป็นผู้กระทำและเชื่อกันว่า อุณหภูมิของโลกที่สูงขึ้นเป็นผลเนื่องมาจากปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสะสมของก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas) ในชั้นบรรยากาศมากกว่าปกติ (รายละเอียดดังตารางที่ 1) เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจกจะทำให้บรรยากาศโลกกักเก็บพลังงานความร้อนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ความสมดุลของพลังงานเปลี่ยนแปลงไปและจะมีผลกระทบต่อเนื่องนานัปการ ก๊าซเรือนกระจกในธรรมชาติ ประกอบด้วย ไอน้ำ (H₂O) ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) โอโซน (O₃) มีเทน (CH₄) และไนตรัสออกไซด์ (N₂O) ก๊าซเหล่านี้ตามธรรมชาติมีปริมาณรวมกันไม่ถึงร้อยละ 1 ของ บรรยากาศ ซึ่งทำให้โลกมีความอบอุ่นอยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์

ตารางที่ 1 สถิติการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิพื้นผิวดิน มหาสมุทร ในรอบ 140 ปี

มกราคม-ธันวาคม ทั่วโลก	อุณหภูมิเพิ่มขึ้น		อันดับรอบ 140 ปี		อุณหภูมิเพิ่มขึ้น		
	เซลเซียส	ฟาเรนไฮต์			ปี	เซลเซียส	ฟาเรนไฮต์
พื้นผิวดิน	1.46	2.56	ร้อนสุด	2	2016	1.54	2.77
			เย็นสุด	139	1884	-0.72	-1.3
มหาสมุทร	0.95	1.39	ร้อนสุด	2	2016	0.79	1.42
			เย็นสุด	139	1904	-0.46	-0.83
พื้นผิวดินและ มหาสมุทร	1.15	1.71	ร้อนสุด	2	2016	0.99	1.78
			เย็นสุด	139	1904	-0.45	-0.81

ที่มา: <https://www.ncdc.noaa.gov/sotc/global/>

สถิติปีที่ร้อนที่สุด 5 ปี ในช่วงปี 1880-2019 เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2015 โดยอุณหภูมิโลกทั้งพื้นผิวดินและมหาสมุทรช่วง 3 เดือนแรกของปี 2016 ซึ่งเป็นปีที่อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด โดยอุณหภูมิเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 1.15 องศาเซลเซียส ขณะที่อุณหภูมิโลกในช่วง 3 เดือนแรกของปี 2016 เพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 0.08 องศาเซลเซียส รองลงมาคือ ปี 2019 เริ่มด้วยปรากฏการณ์เอลนีโญอ่อนถึงปานกลางของสถานการณ์ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ENSO (ENSO: เอลนีโญ/ลานีญา) โดยเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม เป็นช่วงที่ร้อนที่สุด โดยร้อนที่สุดติดต่อกันเป็นปีที่ 43 ในรอบ 140 ปี นับตั้งแต่มีการบันทึก โดยอุณหภูมิโลกทั้งพื้นผิวดินและมหาสมุทรเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 0.95 องศาเซลเซียส ซึ่งห่างจากการเพิ่มขึ้นสูงสุด 0.99 องศาเซลเซียส ของปี 2016 เพียง 0.04 องศาเซลเซียสเท่านั้น และยิ่งสูงกว่าปี 2015 ซึ่งเป็นปีที่ร้อนสุดเป็นอันดับสามถึง 0.02 องศาเซลเซียส ทั้งนี้อุณหภูมิโลกทั้งพื้นผิวดินและมหาสมุทรปี 2015 เพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 0.93 องศาเซลเซียส นับตั้งแต่ปี 1977 จากอุณหภูมิพื้นผิวดินและมหาสมุทรสูงกว่าค่าเฉลี่ยของศตวรรษที่ 20 (รายละเอียดดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 สถิติการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในรอบ 140 ปี

อันดับ(ปี 1880-2019) (1 = ร้อนที่สุด)	ปี	อุณหภูมิเพิ่มขึ้น (องศาเซลเซียส)	อุณหภูมิเพิ่มขึ้น (องศาฟาเรนไฮต์)
1	2016	0.99	1.78
2	2019	0.95	1.71
3	2015	0.93	1.67
4	2017	0.91	1.64
5	2018	0.83	1.49
6	2014	0.74	1.33
7	2010	0.72	1.3
8	2005	0.67	1.21
8	2013	0.67	1.21
10	1998	0.65	1.17

ที่มา: <https://www.ncdc.noaa.gov/sotc/global/>

อุณหภูมิโลกแต่ละปีเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 0.07 องศาเซลเซียส ทุกๆ ทศวรรษ นับตั้งแต่ปี 1880 และเพิ่มขึ้นมากกว่า 2 เท่า หรือ 0.18 องศาเซลเซียส ตั้งแต่ปี 1981 IPCC Assessment Report ระบุว่าหากมนุษย์เรายังคงใช้ชีวิตตามปกติปล่อยก๊าซเรือนกระจกไปเรื่อยๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ อุณหภูมิเฉลี่ยที่พื้นผิวโลกเมื่อเทียบกับช่วงก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม (ราวศตวรรษที่ 18) จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 3.7-4.8 องศาเซลเซียส ภายในปี 2643 เมื่อเทียบกับยุคก่อนปฏิวัติอุตสาหกรรม อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกสูงขึ้นแล้ว 1.1 องศาเซลเซียส

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate change) ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน คือ การที่อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มขึ้นจากภาวะเรือนกระจก หรือที่เรา รู้จักกันดีในชื่อว่า Green house effect ซึ่งมีต้นเหตุจากการที่มนุษย์ได้เพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ จากการเผาไหม้เชื้อเพลิงต่างๆ การขนส่ง และการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม นอกจากนี้ มนุษย์เรายังได้เพิ่มก๊าซกลุ่มไนตรัสออกไซด์ และคลอโรฟลูโอโรคาร์บอน (CFC) เข้าไปอีกด้วย พร้อมๆ กับการที่เราตัดและทำลายป่าไม้จำนวนมากเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ ทำให้โลกในการดึงเอาก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกไปจากระบบบรรยากาศ ถูกลดทอนประสิทธิภาพลง และในที่สุดสิ่งต่างๆ ที่เราได้กระทำต่อโลกได้หวนกลับมาสู่เราในลักษณะของภาวะโลกร้อน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดสภาวะโลกร้อน ซึ่งปรากฏการณ์ทั้งหลายเกิดจากภาวะโลกร้อนขึ้นที่มีมูลเหตุมาจากการปล่อยก๊าซพิษต่างๆ จากโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้แสงอาทิตย์ส่องทะลุผ่านชั้นบรรยากาศมาสู่พื้นโลกได้มากขึ้น ซึ่งนั่นเป็นที่รู้จักกันโดยเรียกว่า สภาวะเรือนกระจก โดยส่งผลกระทบต่อ

1. ผลกระทบด้านนิเวศวิทยา

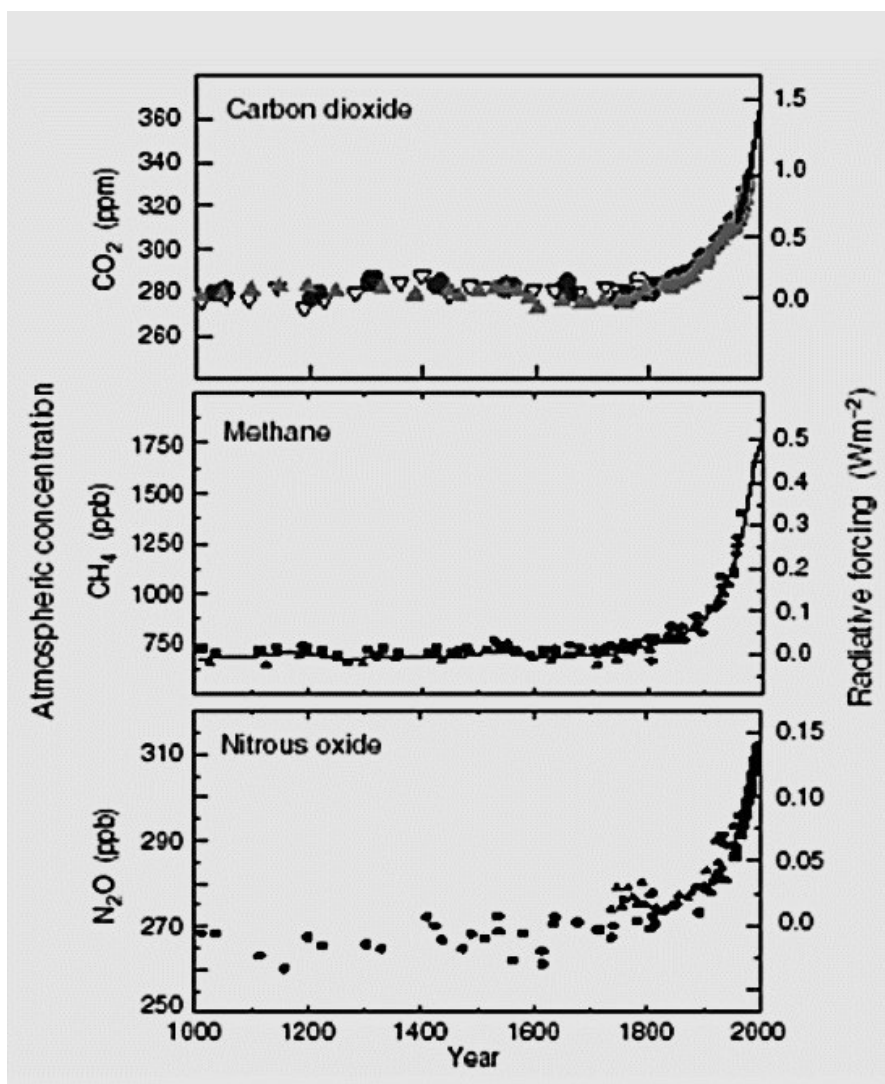
แถบขั้วโลกได้รับผลกระทบมากที่สุดและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูเขาน้ำแข็ง ก้อนน้ำแข็งจะละลายอย่างรวดเร็ว ทำให้ระดับน้ำทะเลทางขั้วโลกเพิ่มขึ้น และไหลลงสู่ทั่วโลกทำให้เกิดน้ำท่วมได้ทุกทวีป นอกจากนี้จะพลอยทำให้สัตว์ทางทะเลเสียชีวิตเพราะระบบนิเวศเปลี่ยนแปลง ส่วนทวีปยุโรป ยุโรปใต้ภูมิภาคจะกลายเป็นพื้นที่ลาดเอียงเกิดความแห้งแล้ง ในหลายพื้นที่ปัญหาอุทกภัยจะเพิ่มขึ้นเนื่องจากธารน้ำแข็งบนบริเวณยอดเขาสูงที่ปกคลุมด้วยหิมะจะละลายจนหมด ขณะที่เอเชียอุณหภูมิจะสูงขึ้นเกิดฤดูกาลที่แห้งแล้ง มีน้ำท่วม ผลิตผลทางอาหารลดลง ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น สภาพอากาศแปรปรวนอาจทำให้เกิดพายุต่าง ๆ มากมายเข้าไปทำลายบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของประชาชน ซึ่งปัจจุบันก็เห็นผลกระทบได้ชัด เช่น การเกิดพายุไต้ฝุ่น แต่แถบทวีปอเมริกาเหนืออุตสาหกรรมการผลิตอาหารจะได้รับผลประโยชน์เนื่องจากอากาศที่อุ่นขึ้น พร้อม ๆ กับทุ่งหญ้าใหญ่ของแคนาดาและทุ่งราบใหญ่สหรัฐอเมริกา

2. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

รัฐที่เป็นเกาะเล็ก ๆ ของทวีปอเมริกาจะได้รับผลจากระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นกัดกร่อนชายฝั่ง จะสร้างความเสียหายแก่ระบบนิเวศ แนวปะการังจะถูกทำลาย ปลาทะเลประสบปัญหาเนื่องจากระบบนิเวศที่แปรเปลี่ยนไป ธุรกิจท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญจะสูญเสียรายได้มหาศาล นอกจากนี้ ในเอเชียยังมีโอกาสร้อยละ 66-90 ที่อาจเกิดฝนกระหน่ำและมรสุมอย่างรุนแรง รวมถึงเกิดความแห้งแล้งในฤดูร้อนที่ยาวนาน ทั้งนี้ ในปี 2532-2545 ประเทศไทยเกิดความเสียหาย จากอุทกภัย พายุ และภัยแล้ง คิดเป็นมูลค่าเสียหายทางเศรษฐกิจมากกว่า 70,000 ล้านบาท

3. ผลกระทบด้านสุขภาพ

ภาวะโลกร้อนไม่เพียง ทำให้ระบบนิเวศเปลี่ยนแปลงไปแต่มีสิ่งซ่อนเร้นที่แอบแฝงมาพร้อมปรากฏการณ์นี้ด้วย สร้างสภาพที่เหมาะสมสำหรับเชื้อโรคให้มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การฟักตัวของเชื้อโรคและศัตรูพืชที่เป็นอาหารของมนุษย์ โรคที่ฟักตัวได้ดีในสภาพร้อนชื้นของโลก จะสามารถเพิ่มขึ้นมากขึ้น ทั้งจะมีการติดเชื้อเพิ่มมากขึ้น เช่น โรคมาลาเรีย ไข้ส่า อหิวาตกโรค และอาหารเป็นพิษ นักวิทยาศาสตร์ในที่ประชุมองค์การอนามัยโลก และ London School of Hygiene and Tropical Medicine วิทยาลัยศึกษาด้านสุขอนามัยและเวชศาสตร์เขตร้อนของอังกฤษ แถลงว่าในแต่ละปีประชาชนราว 160,000 คนเสียชีวิตเพราะได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ตั้งแต่โรคมาลาเรียไปจนถึงการขาดแคลนสุขอนามัยที่ดี และตัวเลขผู้เสียชีวิตนี้อาจเพิ่มขึ้นเกือบสองเท่าตัวในอีก 17 ปีข้างหน้า แถลงการณ์ของคณะแพทย์ระดับโลกระบุว่า เด็กในประเทศกำลังพัฒนาจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงมากที่สุด เช่นในประเทศแถบแอฟริกา ละตินอเมริกา และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่จะต้องเผชิญกับการแพร่ขยายของการขาดแคลนสุขอนามัยโรคท้องร่วง และโรคมาลาเรีย ท่ามกลางอุณหภูมิโลกร้อนขึ้น น้ำท่วม และภัยแล้ง

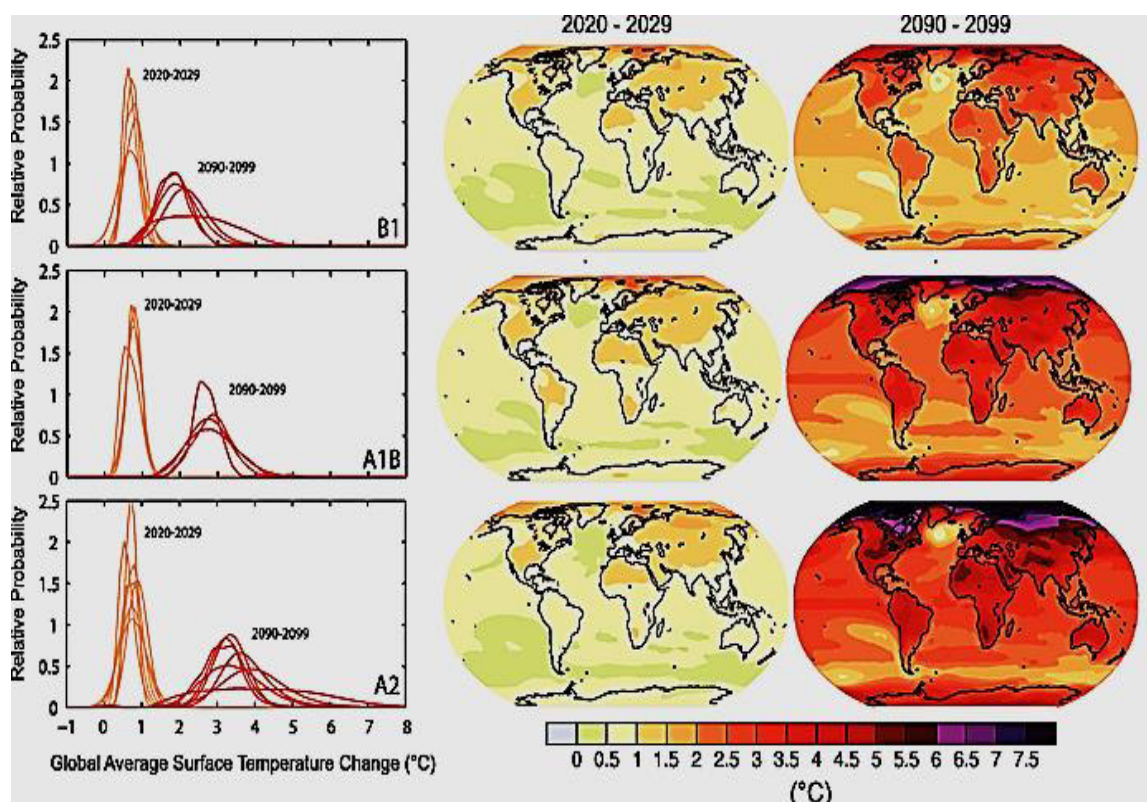
ภาพที่ 1 แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจกที่สำคัญ

ที่มา: IPCC Third Assessment Report 2001

2.1.2.2 แนวโน้มของปัญหาในอนาคต

จากการศึกษาและเฝ้าติดตามความผันแปรของอุณหภูมิโลกจากหลายๆ สถาบัน หากไม่มีมาตรการใดๆ ที่จะยับยั้งการปล่อยออกก๊าซเรือนกระจกแล้ว อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกจะเพิ่มสูงขึ้นอีก หลายสถาบันด้านภูมิอากาศได้สร้างแบบจำลองสภาพภูมิอากาศโดยได้คาดการณ์กันว่าหากปริมาณ การปล่อย ก๊าซเรือนกระจกยังเป็นเช่นปัจจุบัน อุณหภูมิโลกเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นประมาณ 1.5-4.5 องศาเซลเซียส ภายในปี ค.ศ. 2100 ล่าสุดคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change หรือ IPCC) ได้ทำการคาดการณ์สภาวะอุณหภูมิของโลกในศตวรรษที่ 21

จากการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่บรรยากาศจากสมมุติฐาน(scenario) B1,A1B, B2 จะมีผลทำให้อุณหภูมิของโลกสูงขึ้น ดังแสดงในรูป B1 เป็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ระหว่างประเทศ A1B เป็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ที่มีผลกระทบต่อสมดุทางด้าน เศรษฐกิจระหว่างประเทศ A2 เป็นการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก ที่มีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจในภูมิภาค

ภาพที่ 2 แบบจำลองสภาพภูมิอากาศการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ที่มา : IPCC 2007: WG1-AR4

นักวิจัยได้มีการคาดประมาณอุณหภูมิผิวโลกในอีก 100 ปี ข้างหน้า อุณหภูมิจะสูงขึ้นจากปัจจุบันราว 4.5 องศาเซลเซียส เนื่องจากการคาดการณ์ว่าจะมีการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ถึงร้อยละ 63 และก๊าซมีเทนร้อยละ 27 ของก๊าซเรือนกระจก สำหรับประเทศไทยมีอุณหภูมิสูงขึ้นประมาณ 1 องศาเซลเซียส ในช่วง 40 ปี อย่างไรก็ตาม หากอุณหภูมิเพิ่มสูงขึ้น 2- 4 องศาเซลเซียส จะทำให้พายุไต้ฝุ่นเปลี่ยนทิศทางเกิดความรุนแรง และมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 10-20 ในอนาคต นอกจากนี้ ฤดูร้อนจะขยายเวลายาวนานขึ้น ในขณะที่ฤดูหนาวจะสั้นลง นอกจากนี้รายงาน " Global Deserts Outlook" ของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ เนื่องในวันสิ่งแวดล้อมโลก 5 มิถุนายน ชี้ว่า ภายใน 50 ปีข้างหน้าระบบนิเวศวิทยาทะเลทราย จะเปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านชีววิทยา เศรษฐกิจและวัฒนธรรม ปัจจุบันพืชและสัตว์

ทะเลทราย คือแหล่งทรัพยากรมีคุณค่าสำหรับผลิตยาและธัญญาหารใหม่ๆ ที่การผลิตไม่ต้องสิ้นเปลืองน้ำและยังมีช่องทางเศรษฐกิจใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ เช่น การทำฟาร์มกึ่งและบ่อปลาในทะเลทรายรัฐอาริโซนา และทะเลทรายเน เจฟในอิสราเอล อย่างไรก็ตามทะเลทราย ที่มีอยู่ 12 แห่งทั่วโลก กำลังเผชิญปัญหาใหญ่ ไม่ใช่เรื่องการขยายตัว แต่เป็นความแห้งแล้งเนื่องจากโลกร้อน ธารน้ำแข็งซึ่งส่งน้ำมาหล่อเลี้ยงทะเลทรายในอเมริกาใต้กำลังละลาย น้ำใต้ดินเค็มขึ้น รวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากน้ำมีมนุษย์ ซึ่งหากไม่มีการลงมือป้องกันอย่างทันท่วงที ระบบนิเวศวิทยาและสัตว์ป่าในทะเลทรายจะสูญหายไปภายใน 50 ปีข้างหน้า และในอนาคตประชากร 500 ล้านคนที่อาศัยอยู่ในเขตทะเลทรายทั่วโลกจะอยู่ไม่ได้อีกต่อไป เพราะอุณหภูมิสูงขึ้นและน้ำถูกใช้จนหมดหรือเค็มจนดื่มไม่ได้

2.1.2.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้น

1) ระบบทางธรรมชาติ เช่น ธารน้ำแข็ง ปะการัง ระบบนิเวศของทวีปอาร์กติก ระบบนิเวศของเทือกเขาสูง ป่าสนแถบหนาว ป่าเขตร้อน เขตลุ่มน้ำในทุ่งหญ้า เขตทุ่งหญ้าในท้องถิ่น ถูกคุกคามอย่างรุนแรง

2) สัตว์สายพันธุ์ต่างๆ เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์มากขึ้น และเกิดความสูญเสียด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

3) ผลกระทบที่รุนแรงกว่าจะตกอยู่กับประเทศยากจน ได้แก่ ประเทศที่กำลังพัฒนาของทวีปแอฟริกา เอเชีย และ มหาสมุทรแปซิฟิก ที่มีความสามารถน้อยที่สุดในการป้องกันตนเองจากระดับทะเลที่สูงขึ้น การแพร่กระจายของเชื้อโรค และ ผลผลิตภาคเกษตรที่ต่ำลง

4) ผลกระทบรุนแรงในระดับภูมิภาค ตัวอย่างเช่น ในยุโรป จะเกิดน้ำท่วมจากแม่น้ำเพิ่มขึ้นในพื้นที่ส่วนมากของทวีป และตามพื้นที่ชายฝั่งจะเสี่ยงต่อน้ำท่วม การกัดเซาะ และการสูญเสียพื้นที่ในทะเลเพิ่มขึ้นอย่างมาก

2.1.3 บริบทโลก

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้สร้างความเสียหายและเห็นผลกระทบชัดเจนขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้ทั่วโลกเกิดความตื่นตัว และเห็นความสำคัญมากขึ้น สหภาพยุโรป (EU) เป็นหนึ่งในภูมิภาคที่ให้ความสำคัญกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างจริงจัง ซึ่งในปี 2562 คณะกรรมาธิการยุโรป ได้ออกแผนการปฏิรูปสีเขียว ตามที่ตกลงกันไว้ในความตกลงปารีส (Paris Agreement) ซึ่ง CBAM เป็น 1 ในมาตรการสำคัญของ European Green Deal ที่สหภาพยุโรปจะนำมาปรับใช้ โดยมาตรการปรับราคาคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดนของสหภาพยุโรป เป็นการกำหนดราคาสินค้านำเข้าบางประเภทเพื่อป้องกันการนำเข้าสินค้าที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกสูงเข้ามาใน EU ในสินค้า 5 กลุ่มแรก ที่มีความเสี่ยงสูงต่อการรั่วไหลของคาร์บอนสูง ได้แก่ เหล็กและเหล็กกล้า ซีเมนต์ กระแสไฟฟ้า ปุ๋ย และอลูมิเนียม ซึ่งจะเริ่มบังคับใช้ในปี 2567 โดยคาดว่าจะเริ่มบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบในปี 2570 ในขณะที่สหรัฐอเมริกา อยู่ระหว่างยกร่างกฎหมายกำหนดมาตรการจัดเก็บภาษีการปล่อยคาร์บอนหรือก๊าซเรือนกระจก (Clean Competition Act ; CCA) กับ

สินค้าที่กระบวนการผลิตส่งผลให้เกิดการปล่อยคาร์บอนในปริมาณสูง ตั้งแต่เก็บภาคีคาร์บอนกับสินค้าที่มา จากต่างประเทศจะต้องเสียภาคีคาร์บอน 55 เหรียญสหรัฐ ต่อการปล่อยคาร์บอน 1 ตัน หากกระบวนการผลิต สินค้ามีการปล่อยคาร์บอนเกินกว่าเกณฑ์กำหนด โดยจะบังคับใช้กับสินค้า เชื้อเพลิงฟอสซิล ผลิตภัณฑ์จากการ กลั่นปิโตรเลียม ปิโตรเคมี ปุ๋ย ไฮโดรเจน กรดอะติฟิสิก ซีเมนต์ เหล็กและเหล็กกล้า อะลูมิเนียม กระจก เยื่อกระดาษและกระดาษ และเอทานอล ซึ่งสินค้าเกษตรและประมงของไทยอาจถูกตรวจสอบว่ามาจากแหล่ง ผลิตที่ยั่งยืนหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่นมาตรฐานฟาร์มเพาะและอนุบาล รวมถึงฟาร์มเลี้ยงกุ้ง ที่สหภาพยุโรปและ สหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานเพื่อการส่งออกที่กำหนดให้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ การเก็บเกี่ยวและการขนส่ง ซึ่งในระยะต่อไป ศักยภาพในการควบคุมการ ปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจะกลายเป็นอีกปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันในเวทีการค้าโลก

2.1.4 ความจำเป็นในการดำเนินการพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์ จากคาร์บอนเครดิต

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) และพิธีสารโตเกียว (Kyoto Protocol : KP) เมื่อปี พ.ศ. 2537 และ พ.ศ. 2545 ตามลำดับ ซึ่งการเข้าเป็น ภาคีความตกลงปารีสเป็นก้าวที่สำคัญยิ่งก้าวหนึ่งของไทย เนื่องจากได้ตระหนักในความรับผิดชอบร่วมกันของ ทุกคนที่จะรักษาโลกนี้ไว้ให้กับลูกหลาน เจตนารมณ์อันแน่วแน่ของประเทศไทยในการมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และมีความต้านทานต่อสภาพภูมิอากาศ และในที่ประชุมรัฐภาคีกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : COP 26 หรือ Conference of Parties 26th ซึ่งเป็นการประชุมระดับสูง (World Leaders Summit) ของสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีการเรียกร้องให้ ประเทศที่เป็นผู้ก่อตั้งสหประชาชาติ สมาชิก 197 ประเทศ และประเทศที่มีผลกระทบมากที่สุดต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเข้าประชุมร่วมกัน โดยมีเป้าหมายในการอธิบาย กำหนดเป้าหมาย ลงนามและ เสนอแผนปฏิบัติการในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (GHG) จากกิจกรรมมนุษย์ ของโลกที่เชื่อมโยงกับ ข้อตกลงปารีส (the Paris Agreement) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 ณ Glasgow, สกอตแลนด์ โดยหัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมและได้กล่าวถ้อยแถลงยืนยันว่า “ประเทศไทยให้ความสำคัญ สูงสุดในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพร้อมที่จะยกระดับการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่การ บรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ภายในปี ค.ศ. 2050 และเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สุทธิเป็นศูนย์ได้ในปี ค.ศ. 2065 ด้วยเงื่อนไขการสนับสนุน 1. เงินทุน 2. การถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับไทย และ 3. การสอนถ่ายทอดความรู้ให้กับไทย อย่างเต็มที่และเท่าเทียม รวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถจาก ความร่วมมือระหว่างประเทศ และกลไกภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ รวมถึงการยกระดับ Nationally Determined Contributions : NDCs หรือการมีส่วนร่วมของประเทศ ในการลดก๊าซเรือนกระจกและการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ประเทศกำหนด จากร้อย

ละ 20 - 25 ให้ถึงร้อยละ 40 ภายในปี 2030” ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรี (ครม.) ได้เห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศไทย เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564 (2021) พร้อมเห็นชอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ในฐานะหน่วยประสานงานกลางของอนุสัญญาฯ จัดส่งร่างยุทธศาสตร์ดังกล่าว ต่อสำนักเลขาธิการกรอบอนุสัญญาฯ ในช่วงการประชุมสมัยที่ 26 (COP26) สำคัญสำคัญของร่างยุทธศาสตร์ดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อตอบสนองต่อการร่วมมือกับประชาคมโลกในการพยายามควบคุมการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกไม่ให้เกิน 1.5-2 องศาเซลเซียส โดยมุ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างเข้มข้น ตามข้อ 4 วรรค 19 ของความตกลงปารีส

ภาครัฐจึงได้กำหนดนโยบายด้านการลดก๊าซเรือนกระจกไว้ในแผนพัฒนาประเทศระดับต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงแผนระดับหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งมีการจัดทำแผนแม่บทรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2558 – 2593 เพื่อใช้สำหรับเป็นกรอบแนวทางในระยะยาวในการดำเนินงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นกรอบในเชิงนโยบาย (Policy Framework) ที่จะนำไปสู่การสร้างกลไกและเครื่องมือเพื่อผลักดันการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในด้านการพัฒนาเครื่องมือ แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และกลไกทางการเงินที่จะสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กำหนดเป้าหมายให้มีการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองและชนบท ของชาติให้ได้ 177.92 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 55 ของพื้นที่ประเทศ (323.52 ล้านไร่) ปัจจุบันมีพื้นที่สีเขียว 135 ล้านไร่ ซึ่งจะต้องเพิ่มพื้นที่สีเขียวอีก 43 ล้านไร่ ภายในปี พ.ศ. 2580 ซึ่งหากการดำเนินการเพิ่มพื้นที่สีเขียวได้ตามแผน ดังตารางที่ 3 จะสามารถดูดซับก๊าซเรือนกระจกได้ 177.85 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า แต่จากการประมาณการแบบจำลองการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศ พบว่า ประเทศไทยจะยังคงมีการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกประมาณ 120 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ดังนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้ตั้งเป้าหมายการดูดซับก๊าซเรือนกระจกสุทธิภาคป่าไม้และการใช้ประโยชน์ที่ดิน จำนวนทั้งสิ้น 120 ล้านตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า โดยมีมาตรการสำคัญ ได้แก่ การปลูกและฟื้นฟูป่าธรรมชาติ การปลูกป่าเศรษฐกิจ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ป้องกันการบุกรุกป่าและเผาป่า และได้มอบนโยบายให้หน่วยงานในสังกัดดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการลดก๊าซเรือนกระจกตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน เห็นได้จากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ที่ได้ดำเนินโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program : T-VER) ตั้งแต่ปี 2557 กรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เร่งเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ เพื่อเพิ่มแหล่งดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ของประเทศ ซึ่งเป็นกลไกในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในประเทศ จากตารางที่ 3 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง มีสัดส่วนความรับผิดชอบจำนวน 2.1 ล้านตัน คาร์บอนไดออกไซด์

เทียบเท่า โดยได้ตั้งเป้าหมายการปลูกป่าชายเลน จำนวน 300,000 ไร่ ประกอบด้วยพื้นที่ทวงคืน พื้นที่หาดเลนงอก พื้นที่ปลูกเสริมและปรับปรุงสภาพป่า และพื้นที่ป่าชายเลนชุมชน ดังนั้น โดยเฉลี่ยในพื้นที่ป่าชายเลน 1 ไร่ จะต้องสามารถดูดกลับก๊าซเรือนกระจกสะสมได้ไม่น้อยกว่า 7 ตัน คาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า ภายในระยะเวลา 15 ปี

ตารางที่ 3 เป้าหมายการดูดกลับก๊าซเรือนกระจกในพื้นที่ป่าธรรมชาติ

การดูดกลับก๊าซเรือนกระจก				
ประเภท	พื้นที่ที่มีสภาพป่าปัจจุบัน	หน่วยงานรับผิดชอบ	พื้นที่ป่าปลูกใหม่ (อายุน้อยกว่า 20ปี)	Emissionremovals (MtCO ₂ e)
ป่าธรรมชาติ ร้อยละ 35 ของพื้นที่	102.04 ล้านไร่ (31.54)			
ประเทศทั้งหมด	34.07 ล้านไร่	กรมป่าไม้	3.22 ล้านไร่	-2.13
	-	กรมป่าไม้	0.54 ล้านไร่	-0.36
	1.02 ล้านไร่	กรมป่าไม้	0.3 ล้านไร่	-0.2
	N.A.	กรมป่าไม้	0.17 ล้านไร่	-0.11
	1.49 ล้านไร่	กรมป่าไม้	-	-
	57.64 ล้านไร่	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	1.495 ล้านไร่	-0.99
	1.73 ล้านไร่	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	0.3 ล้านไร่	-0.21
	1.4 ล้านไร่	กรมพัฒนาที่ดิน	-	-
		กรมพัฒนาที่ดิน	0.42 ล้านไร่	-0.28
	1.34 ล้านไร่	ส.ป.ก	3.689 ล้านไร่	-2.44
	0.48 ล้านไร่	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ	0.586 ล้านไร่	-0.39
	0.1 ล้านไร่	กรมส่งเสริมสหกรณ์	0.466 ล้านไร่	-0.31
	1.98 ล้านไร่	กรมธนารักษ์และหน่วยงานที่ขออนุญาตใช้	-	-

การดูดกลับก๊าซเรือนกระจก				
ประเภท	พื้นที่ที่มีสภาพป่า ปัจจุบัน	หน่วยงานรับผิดชอบ	พื้นที่ป่าปลูกใหม่ (อายุน้อยกว่า 20ปี)	Emissionremovals (MtCO ₂ e)
	0.79 ล้านไร่	กระทรวงมหาดไทย	-	-
รวมการดูดกลับ (1.1)			11.19 ล้านไร่	-25.42
ป่าเศรษฐกิจ ร้อยละ 15 ของพื้นที่ ประเทศ ทั้งหมด (สวนป่า)	32.65 ล้านไร่			
	23 ล้านไร่	การยางแห่งประเทศไทย	-4.6 ล้านไร่	-80.81
	5.13 ล้านไร่	ศศก.	-	-
	3.5 ล้านไร่	ศศก.	-	-
	0.96 ล้านไร่	ออป.	-	4.12
	0.06 ล้านไร่	สำนักงานปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก)	7.2 ล้านไร่	-30.79
	N.A.	กรมป่าไม้	2.89 ล้านไร่	-12.36
	N.A.	เอกชน	10 ล้านไร่	-22.23
	N.A.	เอกชน	0.5 ล้านไร่	-2.01
รวมการดูดกลับ (1.2)			15.99 ล้านไร่	-152.32
พื้นที่สีเขียว ในเขตเมือง และชนบท ร้อยละ 5	-	กระทรวงมหาดไทย /หน่วยงานภาครัฐ อื่นๆ/เอกชน	0.3 ล้านไร่	-0.11
รวมการดูดกลับ (1.3)			0.3 ล้านไร่	-0.11
รวมการดูดกลับ (1.1+1.2+1.3)				177.85

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำหรับการดำเนินการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต ได้กำหนดเป้าหมาย “การปลูก ป่าฟื้นฟู บำรุง ดูแลและจัดการป่าชายเลน โดยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและชุมชน ระยะ 10 ปี จำนวน 120,000 ไร่” โดยดำเนินการร่วมกับชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนชายฝั่ง (ผู้พัฒนา

โครงการ) ที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย ; (Thailand Voluntary Emission Reduction Program : T-VER) โดยมีองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรือ อบก. เป็นผู้ให้คำแนะนำและรับผิดชอบในการประเมินคาร์บอนเครดิตจากการดำเนินโครงการ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมและจูงใจให้ทุกภาคส่วนรวมถึงชุมชนชายฝั่งเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการลดก๊าซเรือนกระจกอย่างสมัครใจ และส่งเสริมให้มีการปรับตัวเพื่อมุ่งสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society) อันเป็นการรองรับภารกิจข้อตกลงในการมีส่วนร่วมและมีเป้าหมายในการลดก๊าซเรือนกระจกในอนาคต อีกทั้งเป็นการช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนที่ถูกบุกรุกหรือเสื่อมโทรมให้กลับคืนสภาพเป็นป่าชายเลนที่มีระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์ในระยะเวลาอันสั้น โดยลดการพึ่งพางบประมาณจากภาครัฐ

โดยปัจจุบันได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนโครงการป่าชายเลนสำหรับชุมชนแล้ว 16 ชุมชน ทั้งนี้ 14 จาก 16 ชุมชนดังกล่าว ได้รับการอนุมัติเข้าร่วมโครงการปลูกและบำรุงป่าชายเลนเพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต สำหรับชุมชนแล้ว และกรมฯ ยังเดินทางขับเคลื่อนเพื่อรับสมัครเข้าร่วมโครงการเพิ่มเติมตลอดทั้งปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

2.2 การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบาย

2.2.1 หลักการ แนวคิด ที่ใช้เป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดทำข้อเสนอ

ตามที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change : UNFCCC) และพิธีสารโตเกียว (Kyoto Protocol : KP) และ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 หัวหน้าคณะผู้แทนไทยเข้าร่วมการประชุมระดับผู้นำ (World Leaders Summit) ได้กล่าวถ้อยแถลงยืนยันว่า “ประเทศไทยให้ความสำคัญสูงสุดในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพร้อมที่จะยกระดับการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ภายในปี ค.ศ. 2050

หลักการและแนวคิดในการจัดทำแนวทางพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชนเพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต เป็นการดำเนินการภายใต้โครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต และระเบียบว่าด้วยการแบ่งปันคาร์บอนเครดิตที่ได้จากการปลูกและบำรุงป่าชายเลนสำหรับชุมชน พ.ศ. 2565 และระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งว่าด้วยการปลูกและบำรุงป่าชายเลน พ.ศ. 2564 ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รวมถึงระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน รวมถึงภาคเอกชน ร่วมดำเนินการกับภาครัฐในการฟื้นฟูพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อเพิ่มแหล่งกักเก็บก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ แก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก

2.2.1.1 คุณสมบัติของชุมชนที่สามารถเข้าร่วมโครงการปลูกป่าชายเลนเพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต สำหรับชุมชน

1) ต้องเป็นชุมชนที่ขึ้นทะเบียนชุมชนชายฝั่งกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ตามระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งว่าด้วยหลักเกณฑ์การขึ้นทะเบียนชุมชนชายฝั่ง พ.ศ. 2560 แล้ว

2) ต้องเป็นชุมชนที่เข้าร่วมโครงการป่าชายเลนสำหรับชุมชน ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการดำเนินโครงการป่าชายเลน สำหรับชุมชน กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2566

จากการตรวจสอบบริบทของชุมชนที่เข้าร่วมโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิตสำหรับชุมชน พบว่าทั้งหมดเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้ป่าชายเลนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาพื้นที่ เคยได้รับรางวัลด้านการอนุรักษ์ เช่น รางวัลลูกโลกสีเขียว ธงพิทักษ์รักษาป่าชายเลนพระราชทานฯ ฯลฯ ทุกชุมชนเคยมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลนในพื้นที่ ซึ่งมีการดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยประธาน เลขาธิการ ทรัพย์กติก ประชาสัมพันธ์ และตำแหน่งอื่นๆ ตามความจำเป็น หลังจากที่เข้าร่วมโครงการปลูกป่าชายเลนสำหรับชุมชนกับ (ทช.) แล้ว ได้มีการปรับปรุงคณะกรรมการจากกลุ่มอนุรักษ์ชุดเดิม และ/หรือจัดตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ ให้เป็นไปตามระเบียบกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งว่าด้วยหลักเกณฑ์การดำเนินโครงการป่าชายเลนสำหรับชุมชน ที่กำหนดให้มีคณะกรรมการป่าชายเลนสำหรับชุมชนไม่เกิน 10 คน และให้ผู้อำนวยการศูนย์บริหารจัดการป่าชายเลนในพื้นที่เป็นที่ปรึกษาโครงการ หลังจากนั้นจะมีการจัดประชุมร่วมกันเพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานและจัดทำข้อกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าชายเลนสำหรับชุมชน และมีแผนการดำเนินโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิตด้วย เพื่อร่วมดำเนินการกับหน่วยงานภาครัฐในการเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อดูดกลับก๊าซเรือนกระจกของประเทศ

จากการประชุมร่วมกับชุมชน สรุปได้ว่าสภาพปัญหาของพื้นที่ ทุกชุมชนต้องการให้มีการพัฒนาอาชีพ พัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยใช้ป่าชายเลนทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นจุดขาย สภาพป่าชายเลนที่เป็นพื้นที่เป้าหมายโครงการเป็นพื้นที่ที่มี พันธุ์ไม้ป่าชายเลนขึ้นอยู่ โดยในโซนด้านหน้าติดกับริมคลอง มี พันธุ์ไม้เสม ลำแพนทะเล ขึ้นอยู่ ถัดมาจะเป็นโกงกางใบใหญ่ โกงกางใบเล็ก ตะบูนดำตะบูนขาว ฝักดอกแดง กิจกรรมเพื่อการจัดการในพื้นที่โครงการได้แก่การชักนำน้ำเข้าสู่แปลงโดยการขุดคูแพรกการตัดสังขยาระยะ การลิดกิ่งการปลูกเสริม พันธุ์ไม้ในช่องว่างของป่า

2.2.1.2 รูปแบบการจัดทำแนวทางการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต

การจัดการป่าชายเลน สำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต เป็นการดำเนินการร่วม 3 ฝ่าย ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในฐานะเจ้าของโครงการ และผู้พัฒนาโครงการ ชุมชนและภาคเอกชนที่เข้าร่วมสนับสนุนเงินให้ชุมชนช่วยดูแลรักษา ปรับปรุงสภาพ และจัดการตามหลักวิชาการ ดำเนินการในฐานะผู้พัฒนาโครงการร่วม และองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.) เป็นหน่วยงานให้คำแนะนำและรับผิดชอบในการรับขึ้นทะเบียนโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program : T-VER) และ

ประเมินคาร์บอนเครดิตจากการดำเนินโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (T-VER)

ภาพที่ 3 รูปแบบการจัดทำแนวทางพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต

2.2.1.3 สัดส่วนการแบ่งปันคาร์บอนเครดิต

การแบ่งปันคาร์บอนเครดิตจากการประเมินโครงการ กำหนดในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 90 ชุมชนท้องถิ่นผู้พัฒนาโครงการ และไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 สำหรับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรณีชุมชนมีเอกชนร่วมสนับสนุนการดำเนินโครงการ ชุมชนและภาคเอกชนต้องทำข้อตกลงการแบ่งปันคาร์บอนเครดิต แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 90

2.2.1.4 การเข้าร่วมโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต สำหรับชุมชน

- 1) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งประกาศเชิญชวนชุมชน และผู้สนับสนุนชุมชน เข้าร่วมโครงการฯ
- 2) ชุมชนยื่นแบบแสดงความจำนงเข้าร่วมโครงการฯ และจัดทำรายละเอียดโครงการฯ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องยื่นต่อกรมฯ
- 3) ชุมชนยื่นแบบแสดงความจำนง รายละเอียดโครงการฯ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อสำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ศูนย์บริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จังหวัดศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนในท้องที่ที่ป่านั้นตั้งอยู่ หรือทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ pccm.dmcr@gmail.com

กรณีมีผู้สนับสนุนการดำเนินโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต

- ให้ผู้สนับสนุนชุมชนดำเนินโครงการฯ ลงนามเป็นผู้เสนอโครงการฯ ร่วมด้วย ตามแบบฟอร์มที่กำหนด

- ชุมชนชายฝั่งและผู้สนับสนุนการดำเนินโครงการฯ ต้องจัดทำหลักเกณฑ์การแบ่งปันคาร์บอนเครดิตที่ได้จากการดำเนินโครงการ สัดส่วนไม่เกินร้อยละ 90 หลักเกณฑ์ความร่วมมือในการดำเนินโครงการฯ ข้อตกลงเงื่อนไขการดำเนินโครงการฯ หรือข้อตกลงอื่นๆ แนบพร้อมโครงการ

2.2.1.5 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งตรวจสอบรายละเอียดโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต และเอกสารประกอบที่เกี่ยวข้อง เสนออธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งพิจารณา

2.2.1.6 อธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พิจารณานุมัติคำขอเข้าร่วมโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งออกหนังสือรับรองการเข้าร่วมโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต ให้แก่ผู้พัฒนาโครงการ พร้อมแจ้งให้ผู้พัฒนาโครงการทราบ

2.2.1.7 ภายหลังจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอนุมัติให้ผู้พัฒนาโครงการเข้าร่วมโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิตแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ประจำแปลงและผู้พัฒนาโครงการร่วมตรวจสอบสภาพพื้นที่ดำเนินการโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต (ตามแบบที่กำหนด) และผู้พัฒนาโครงการจะต้องส่งแบบรายงานการตรวจสอบสภาพป่าที่เข้าร่วมกิจกรรมปลูกป่าและบำรุงป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิตสำหรับชุมชน รายละเอียดให้กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งก่อนดำเนินการปลูกกิจกรรมฟื้นฟู และบำรุงป่าชายเลน

2.2.1.8 ชุมชนดำเนินการปลูก บำรุง และจัดการพื้นที่ ที่กำหนดไว้ในโครงการฯ

2.2.1.9 ชุมชนจัดทำข้อเสนอโครงการ (Project Design Document: PDD) เสนอกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อขอขึ้นทะเบียนโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program : T-VER) กับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน)

2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการจัดทำข้อเสนอ

ผู้การศึกษานี้ได้นำประเด็นกลไกการขับเคลื่อน ขั้นตอนการดำเนิน และตลอดจนปัญหาที่เกิดขึ้นในแนวทางการพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต รายละเอียด ดังนี้

2.2.2.1 สถานการณ์การพัฒนาการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต

การดำเนินโครงการปลูกป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต ในปัจจุบันมี 14 ชุมชนในพื้นที่จังหวัดกระบี่และพังงา ที่เข้าร่วมโครงการฯ แล้ว รายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการดำเนินการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต

ลำดับ	ชุมชน	ที่ตั้ง	เนื้อที่ (ไร่)
1	ชุมชนบ้านคลองยาง	หมู่ที่ 2 ต.คลองยาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่	2,229-3-74
2	ชุมชนบ้านโคกยุง	หมู่ที่ 3 ต.คลองยาง อ.เกาะลันตา จ.กระบี่	3,110-2-07
3	ชุมชนบ้านไหนหนั่ง	หมู่ที่ 3 ต.เขาคราม อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่	771-0-87
4	ชุมชนบ้านท่าทองกลาง	หมู่ที่ 6 ต.เขาทอง อ.เมืองกระบี่ จ.กระบี่	1,141-3-94
5	ชุมชนบ้านเขาล่อม	หมู่ที่ 1 ต. เขาใหญ่ อ.อ่าวลึก จ.กระบี่	568-3-90
6	ชุมชนบ้านน้ำร้อน	หมู่ที่ 3, 8 และ 9 ต.ห้วยน้ำขาว อ.คลองท่อม จ.กระบี่	894-0-15
7	ชุมชนบ้านท่าประดู่	หมู่ที่ 4 ต.ห้วยน้ำขาว อ.คลองท่อม จ.กระบี่	912-1-48
8	ชุมชนบ้านท่าสนุก	หมู่ที่ 3 ต.มะรุ่ย อ.ทับปุด จ.พังงา	1,191-3-60
9	ชุมชนบ้านเกาะเคี่ยม	หมู่ที่ 5 ต.บางเตย อ.เมืองพังงา จ.พังงา	1,056-1-79
10	ชุมชนบ้านกลาง	หมู่ที่ 6 ต.บางเตย อ.เมืองพังงา จ.พังงา	3,436-4-87
11	ชุมชนบ้านบางพัฒนา	หมู่ที่ 8 ต.บางเตย อ.เมืองพังงา จ.พังงา	2,782-3-64
12	ชุมชนบ้านใต้	หมู่ที่ 9 ต.บางเตย อ.เมืองพังงา จ.พังงา	2,106-0-80
13	ชุมชนบ้านเกาะไม้ไผ่	หมู่ที่ 3 ต.เกาะปันหยี่ อ.เมืองพังงา จ.พังงา	1,690-2-07
14	ชุมชนบ้านทุ่งรัก	หมู่ที่ 6 ต.แม่นางขาว อ.คุระบุรี จ.พังงา	4,614-1-30

ที่มา : กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

2.2.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการจัดทำข้อเสนอ

แนวทางการดำเนินงานสู่ความสำเร็จของการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต มีหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในการศึกษานี้ ใช้การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาและช่วยให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การกำหนดกรอบของปัญหา (5W1H) รายละเอียดดังนี้

1) Who ชุมชนที่อยู่ใกล้ขีดป่าชายเลนหรือรอบพื้นที่ป่าชายเลน ที่มีจิตสำนึกในการร่วมอนุรักษ์ พื้นฟูป่าชายเลน และภาคเอกชนที่ต้องการคาร์บอนเครดิต

2) What : ชุมชนต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตและรายได้เสริม และภาคเอกชนต้องการพัฒนากิจกรรม CSR เพื่อภาพลักษณ์ และปกป้องธุรกิจจากการกีดกันทางการค้า และคาร์บอนเครดิต เพื่อทำการซื้อขาย (trade) ในอนาคต

3) When : การจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต กำหนดแผนการดำเนินการระยะสั้น พ.ศ. 2565 - 2566 , ระยะกลาง 10 ปี (พ.ศ. 2565 -2574) และระยะยาว 30 ปี (พ.ศ. 2565 – 2594)

4) Where : พื้นที่ป่าชายเลนชุมชนเดิมที่เคยขึ้นทะเบียนป่าชุมชนกับกรมป่าไม้ และหมดอายุโครงการแล้ว และพื้นที่ป่าชายเลนเป้าหมายใหม่ ที่ชุมชนมีความเข้มแข็งในการร่วมอนุรักษ์ป่าชายเลน

5) Why : เนื่องจาก

(1) ป่าชายเลนมีอัตราการเติบโตสูง และให้ค่าประมาณการกักเก็บคาร์บอนไดออกไซด์ (9.4 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่าต่อไร่ต่อปี) เมื่อเทียบกับป่าชนิดอื่น

(2) ไม่มีปัญหาภัยแล้งและฤดูกาลในการเติบโต (สามารถเติบโตได้ทั้งปี)

(3) ไม่มีปัญหาไฟป่า ไม่ต้องใส่ปุ๋ยเพื่อเร่งการเติบโตของต้นไม้

(4) ชุมชนให้ความร่วมมือค่อนข้างดี เนื่องจากได้ตระถึงคุณประโยชน์ของป่าชายเลนต่อวิถีชีวิต

(5) แนวโน้มด้านความยั่งยืน นโยบาย และบริบทแวดล้อมจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ

1) How : ชุมชน ผู้สนับสนุนชุมชน (ภาคเอกชน) และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการตามแนวทางการดำเนินโครงการปลูกป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต สำหรับชุมชน

2.2.2.3 แนวทางการแก้ไขหรือพัฒนาที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยกองอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบภารกิจด้านป่าชายเลน ได้ร่วมขับเคลื่อนการแก้ปัญหา เพื่อบรรลุเป้าหมายการดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้พัฒนาแนวทางการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์สำหรับคาร์บอนเครดิต เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและบูรณาการการดำเนินงานระหว่างกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ชุมชนท้องถิ่น และภาคเอกชน เดิมการปลูกและบำรุงป่าชายเลนดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ของกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จากเงินงบประมาณประจำปี หรือเงินชดเชยจากการที่หน่วยงานภาครัฐเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน ในลักษณะการเบิกจ่ายแทนกัน โดยในแต่ละแปลงปลูกจะมีการบำรุงต่อเนื่องหลังจากการปลูกอีก 5 ปี สำหรับพื้นที่ป่าชายเลนคงสภาพหรือแปลงปลูกที่พื้นที่การบำรุงแล้ว มีเพียงการลดตระเวนเพื่อรักษามิให้มีการบุกรุก ทำลายพื้นที่เท่านั้น

แต่เมื่อกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) ได้มีการดำเนินโครงการปลูกและบำรุงป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต สำหรับชุมชน เป็นการปรับแนวทางการดำเนินงานด้านการปลูกฟื้นฟูป่าชายเลน จากการรับงบประมาณผ่านกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นการจัดทำแนวทางให้เอกชนและชุมชนได้พบปะ ประชุมร่วมกัน โดยเอกชนจะสนับสนุนงบประมาณผ่านคณะกรรมการป่าชุมชนโดยตรง เพื่อให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว และลดปัญหาจากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นผู้กำหนดแนวทางการดำเนินโครงการ ตัวกลางประสานความร่วมมือระหว่างเอกชนกับชุมชน อำนวยความสะดวก กำกับดูแลการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายทั้งในเชิงการเพิ่มพื้นที่สีเขียว อีกทั้งยังเป็นการยกระดับการกระทำ CSR ของภาคเอกชน จากเดิม เป็นการปลูกป่าเพื่อการประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์องค์กรแบบครั้งเดียวจบ ขาดการบำรุงดูแลอย่างต่อเนื่อง แต่การดำเนินโครงการปลูกป่าชายเลน ภายใต้โครงการฯ เป็นการกำหนดระยะเวลาการดำเนินโครงการอย่างน้อย 10 – 30 ปี ซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนในการบำรุง ดูแล และเพิ่มศักยภาพการดูดซับก๊าซเรือนกระจก ซึ่งนอกจากการดำเนินการดังกล่าวจะทำให้ภาครัฐได้พื้นที่ป่าชายเลนเพิ่มขึ้นในระยะเวลาอันสั้น ลดภาระงบประมาณของภาครัฐในการดำเนินงาน ยังได้ระบบนิเวศป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ เกิดการสร้างรายได้สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนชายฝั่ง ยังได้คาร์บอนเครดิตที่ได้จากโครงการปลูกป่าชายเลน สามารถใช้ในการชดเชยการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเกิดการซื้อขายคาร์บอนเครดิตได้

2.2.2.4 ปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อความสำเร็จการดำเนินการตามข้อเสนอ

1) การต่อต้าน ไม่ยอมรับแนวทางการดำเนินโครงการจากชุมชน เนื่องจากได้รับรู้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไม่ครบถ้วน หรือทัศนคติเชิงลบ ความวิตกกังวลจากประสบการณ์ในอดีตที่ภาครัฐเคยให้สัมปทานพื้นที่ป่าชายเลนเพื่อทำเหมืองแร่ดีบุก และเพื่อการเผาถ่าน ซึ่งประชาชนท้องถิ่นไม่สามารถเข้าไปจับสัตว์น้ำ หาพืช สมุนไพร ใดๆ ในพื้นที่ได้เลย

2) บริบทภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงมาตรการ ความร่วมมือ นโยบายของประชาคมในการร่วมการดำเนินการ และนโยบายการดำเนินการของแต่ละประเทศ

3) ความเข้มแข็งและความร่วมมือระยะยาว ความเข้มแข็ง สามัคคีของชุมชนส่งผลต่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน รวมถึงสถานภาพทางการเงินและความสามารถในการสนับสนุนงบประมาณของภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวมีระยะเวลาการดำเนินการอย่างน้อย 10 ปี

2.2.2.5 แนวทางการบริหารจัดการ

จากปัจจัยที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินการจัดการป่าชายเลนสำหรับชุมชน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต เพื่อเป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และเร่งรัดให้การดำเนินโครงการฯ บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และจัดทำข้อเสนอนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการจัดการป่าชายเลน เพื่อประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต ดังนี้

1) สร้างการรับรู้ ให้ความรู้แก่ชุมชน ภาคเอกชน เพื่อให้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง ชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน

2) การกำหนดนโยบายของภาครัฐอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง โดยนำหลักผู้ปล่อยมลพิษต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดการ และต้องปรับโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตามมาตรฐานของประเทศไทย (Thailand Voluntary Emission Reduction Program) เป็นภาคบังคับ เพื่อให้ภาคธุรกิจที่มีส่วนในการลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก เข้าสู่กระบวนการลดก๊าซเรือนกระจกเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

3) ภาครัฐต้องส่งเสริมให้ให้ทุกภาคส่วนลดก๊าซเรือนกระจกในทุกด้าน
1) การพัฒนาพลังงานทางเลือก (AE) 2) การเพิ่มประสิทธิภาพพลังงาน (EE) 3) การจัดการของเสีย (WM) 4) การจัดการในภาคขนส่ง (TM) 5) ป่าไม้และพื้นที่สีเขียว (FOR) 6) การเกษตร (AGR) และ 6) อื่นๆ เช่น การนำก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่ปล่อยไปใช้ประโยชน์ ฯลฯ (OTH)

4) การออกมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ

(1) พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ฉบับที่ 760 พ.ศ. 2566 กำหนดมาตรการยกเว้นภาษีเงินได้ ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล สำหรับกำไรสุทธิที่เกิดจากการขายคาร์บอนเครดิตในประเทศตามโครงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจที่ได้ขึ้นทะเบียนกับองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2566 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2570 เป็นเวลาสามารถระยะเวลาบัญชีต่อเนื่องกัน และประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 433) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งดำเนินโครงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร, 2566)

(2) กระทรวงพาณิชย์ โดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เตือนผู้ส่งออกไทยเตรียมรับมือมาตรการจัดเก็บภาษีคาร์บอนข้ามแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism; CBAM) ของสหภาพยุโรป และร่างกฎหมาย Clean Competition Act ซึ่งเป็นมาตรการภาษีคาร์บอนข้ามแดนที่สหรัฐอเมริกาจะใช้บังคับกับสินค้าที่ผลิตทั้งภายในประเทศและสินค้านำเข้า

(3) องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ; ออกได้เปิดรับสมัครผู้ประกอบการนำร่อง ทดลองใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม เพื่อให้ผู้ประกอบการประเมินและทดสอบการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ตามข้อกำหนดของ CBAM

(4) ร่างพระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ..... ที่สำคัญนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐต้องมีแผนปฏิบัติการและรายงานผลการลดก๊าซเรือนกระจกอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5) ต้องนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีส่วนในการดำเนินการ โดยเฉพาะการตรวจวัดก๊าซคาร์บอนเครดิตภาคป่าไม้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจะสามารถลดค่าใช้จ่าย การตรวจวัดมีความถูกต้อง รวดเร็ว ให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับมาตรฐานสากล เช่น มาตรฐาน VERRA, GOLD STANDARD

2.2.2.6 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรยกระดับการแก้ไขปัญหาสภาพการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เพื่อบรรลุเป้าหมายการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิของประเทศ เป็นศูนย์ ภายในปี ค.ศ. 2065 ให้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมมืออย่างจริงจัง ทั้งภาครัฐและเอกชน

2) ควรพิจารณาโครงการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศจากภาคสมัครใจ (Thailand Voluntary Emission Reduction Program: T-VER) เป็นภาคบังคับ โดยในระยะแรกอาจทดลองใช้และเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการก่อนเข้าสู่การบังคับใช้จริง

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการเพื่อลดก๊าซเรือนกระจก โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐ ควรจัดเก็บข้อมูลด้านความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์จากการดำเนินโครงการเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจเข้าร่วมดำเนินโครงการ

4) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งจะต้องเร่งประชาสัมพันธ์ ประสานความร่วมมือเพื่อเชิญชวน เปิดโอกาสให้องค์กร รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชนและชุมชน เข้ามาช่วยสนับสนุนขับเคลื่อนโครงการ และพัฒนาแนวทางเพื่อขยายความร่วมมือในอนาคต

2.3 ภาวะผู้นำเพื่อการขับเคลื่อนข้อเสนอ

ภาวะผู้นำถือเป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยผลักดัน ให้นโยบายประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ในบริบทโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยการผสมผสาน core leadership และ adaptive leadership

2.3.1 มิวสิชั่น (Vision) ความสามารถวิเคราะห์และประเมิน ทิศทาง วิฤตและโอกาสที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ชัดเจน บนพื้นฐานความรู้ ความสามารถและประสบการณ์อย่างถ่องแท้และรอบรู้ กล่าวตัดสินใจ สามารถวางแผนยุทธศาสตร์ กำหนดเป้าหมาย นโยบายที่ชัดเจน วางแผนและพัฒนาเพื่อแก้ไขวิกฤต หรือใช้โอกาสที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างประโยชน์และนำองค์กรไปสู่เป้าหมายแห่งอนาคตได้ เข้าใจในกลยุทธ์และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสามารถถ่ายทอด สอนงานหรือแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกทีมให้สามารถแก้ไขและปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ (Coaching) รวมทั้งความสามารถในการเป็นผู้ฟังและตั้งคำถามที่ดี เพื่อให้สามารถดึงความรู้ ความสามารถของทีมงานออกมาใช้ในการค้นหาเป้าหมาย การพัฒนา/ตัดสินใจและการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ (Mentoring)

2.3.2 กรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset) ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว จำเป็นต้องมีกรอบความคิดแบบเติบโต เพื่อที่จะปรับตัวให้ทัน สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้ดี มีคุณภาพ พร้อมเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงรอบตัวด้วยความเข้าใจ รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับคนรอบข้างอย่างอบอุ่น มีทัศนคติ มุมมอง หรือแนวความคิดที่ดี ยอมรับสิ่งใหม่และเปิดใจพิจารณาถึงเหตุผล ความจำเป็น และประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ด้วยการวางแผนงานอย่างเป็นลำดับ และการให้รางวัลเมื่องาน

สำเร็จในแต่ละขั้น ตรวจสอบผลลัพธ์ของการกระทำ (Feedback) อย่างสม่ำเสมอ เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ เพื่อเป็นทางสู่การพัฒนาในครั้งต่อไป

2.3.3 ความรับผิดชอบ มุ่งมั่น ท่วมเท (Responsibility & Commitment) อุทิศพลังงาน พลังใจ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของโครงการในทุกมิติ ทั้งมิติด้านความสมบูรณ์ ยั่งยืนของทรัพยากร มิติการมีส่วนร่วมและความร่วมมือ มิติด้านยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนในบริเวณพื้นที่โครงการ มิติด้านความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการลดความรุนแรงของผลกระทบจากภาวะโลกรวน มีความเชื่อมั่น เพื่อสนับสนุนและขับเคลื่อนโครงการซึ่งเป็นเรื่องใหม่ที่ต้องการการตอบสนองที่ฉับไว สามารถแสดงตัวอย่างของความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การขยายผลในวงกว้าง

2.3.4 มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ (Critical & Creative Thinking) กล้าทดลอง นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมสำหรับการแก้ปัญหา การคิดค้นแนวทางการดำเนินโครงการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเป็นตัวแทนหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ที่สามารถจัดกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนและพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ได้วางเอาไว้รวมทั้งสามารถสื่อสารให้บุคลากรทราบถึงสถานการณ์ต่าง ๆ จุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการดำเนินโครงการได้

2.3.5 มีทักษะการสื่อสารที่ดี (Communication) สามารถสื่อข้อมูลข่าวสารที่ต้องการไปสู่บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายได้แบบง่าย กระชับและชัดเจน (Simple, Concise and Clear) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย (ผู้ได้บังคับบัญชา ผู้ร่วมพัฒนาโครงการ ผู้มีส่วนได้เสีย ฯลฯ) รับทราบถึงสิ่งที่ต้องการ รวมทั้งเหตุผลและเป้าหมายจะเกิดขึ้น มีความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุง/ปรับเปลี่ยนองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานะแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินโครงการ รวมถึงมีความสามารถในการโน้มน้าวใจผู้อื่น (Influence) สามารถชักจูงหรือโน้มน้าวบุคคลอื่นให้เปลี่ยนความคิด ความเชื่อ พฤติกรรมการปฏิบัติ ไปในทิศทางที่ดี ที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ร่วมกันได้ โดยสร้างการมีส่วนร่วม (Collaboration) ของบุคลากร ทีมงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การสร้างทีมและสร้างผู้นำรุ่นถัดไป โดยการเรียนรู้ผ่านกระบวนการดำเนินโครงการ เพื่อยกระดับความสามารถในการรองรับภาระกิจและดำเนินโครงการเป็นทีมเดียวกัน มีความเป็นหุ้นส่วนร่วมกันแม้ว่าจะเป็นการดำเนินการในรูปแบบที่กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นเจ้าของโครงการ ชุมชนและภาคเอกชนเป็นผู้ร่วมพัฒนาโครงการ

2.3.6 มีจริยธรรม/คุณธรรม (Ethics) คือ มีความประพฤติถูกต้องเหมาะสมและอยู่ภายใต้กฎหมาย ศีลธรรม วัฒนธรรม หรือจารีตประเพณีที่ดีงาม โปร่งใส ตรวจสอบได้ สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และสร้างความเชื่อมั่น/ศรัทธาแก่ผู้ตามได้ ตลอดจนมีความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) หรือความสามารถในการจัดการกับความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น เพื่อควบคุมความคิดและการกระทำได้อย่างสมเหตุสมผล สอดคล้องกับการทำงานและเป้าหมายของทั้งตนเอง ทีมงาน และองค์กร

2.3.7 สามารถนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ (Technology & Innovation) สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่มาใช้ในการสร้างประโยชน์หรือเพิ่มมูลค่าในการดำเนินโครงการได้อย่างสร้างสรรค์แตกต่างและมีเอกลักษณ์เฉพาะ รวมทั้งรู้ว่าส่วนใดเป็นประโยชน์และส่วนใดอาจเป็นโทษ

3. แผนพัฒนาตนเอง

(ข้อมูลส่วนบุคคลไม่เผยแพร่)

บรรณานุกรม

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. 2558. พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ.
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. ม.ป.ป. รายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบและความต้องการของตำแหน่งที่จะแต่งตั้ง. กรุงเทพฯ.
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง. ม.ป.ป. แผนปฏิบัติการ (Action Plan) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (พ.ศ. 2560 – 2579). แหล่งที่มา: <https://www.dmcg.go.th/aboutus/abs>, 10 มิถุนายน 2562.
- กรมสรรพากร. 2566. ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 433) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการยกเว้นภาษีเงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นนิติบุคคล ซึ่งดำเนินโครงการลดก๊าซเรือนกระจก. กรุงเทพฯ
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ม.ป.ป. ยุทธศาสตร์กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579). แหล่งที่มา: <http://www.mnre.go.th/th/about/content/1086>, 10 มิถุนายน 2562.
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. 2557. แผนแม่บทแก้ไขปัญหาการทำลายทรัพยากรป่าไม้, การบุกรุกที่ดินของรัฐ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน. สำนักพิมพ์วิทยาลัยกองทัพบก, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2561. แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. 2561. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580). กรุงเทพฯ.
- ไทยพับลิก้า. 16 พฤษภาคม 2020. ปี 2020 อุณหภูมิโลกจ่อคิดอันดับสูงสุดอีกปี งานวิจัยพบ ตะขิดความอดทนมนุษย์แล้ว. แหล่งที่มา : <https://www.ncdc.noaa.gov/sotc/global/201913>, 1 พฤษภาคม 2566.
- บริษัท โพรซอฟท์ เอเชียเอ็ม จำกัด. ม.ป.ป. โปรแกรมบริหารงานบุคคล. แหล่งที่มา: www.prosofthcm.com, 5 พฤษภาคม 2566.

ภาคผนวก

ประวัติผู้เขียนเอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคล

ชื่อ - สกุล นางดาวรุ่ง ใจจริง

ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี (วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วนศาสตร์)/ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ / พ.ศ. 2534)

ปริญญาโท (วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์)/ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ / พ.ศ. 2537)

ปริญญาเอก (วุฒิการศึกษา สาขาวิชา/ สถาบันการศึกษา / ปีที่สำเร็จการศึกษา)

ประสบการณ์การรับราชการ

ช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	ตำแหน่ง	สังกัด
พ.ศ. 2551 – 2558	หัวหน้าฝ่ายนโยบาย	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
พ.ศ. 2558 – 2559	ผู้อำนวยการส่วนแผนงานและยุทธศาสตร์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
พ.ศ. 2559 – 2560	ผู้อำนวยการส่วนจัดการที่ดินป่าไม้และ อนุญาตการใช้ประโยชน์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
พ.ศ. 2560 – 2564	ผู้อำนวยการส่วนจัดการที่ดินป่าไม้และ อนุญาตการใช้ประโยชน์	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
พ.ศ. 2564 - ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าชายเลน	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ผลงานทางวิชาการ

1. ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชายเลน 1 ทศวรรษทรัพยากรชีวภาพในป่าชายเลน (พ.ศ. 2549-2558)
2. รายงานผลการตรวจสอบภาคพื้นดินเพื่อจัดลำดับความเหมาะสมในการฟื้นฟูหาดเลนของประเทศไทย
3. ป่าชายเลนและการกักเก็บมลพิษริมฝั่งทะเลอ่าวไทยตอนบน
4. การศึกษาศักยภาพของพื้นที่ชายฝั่งในการกักเก็บสารมลพิษของป่าชายเลนและชายฝั่ง Phase 1-5

รางวัลหรือทุนการศึกษา (เฉพาะที่สำคัญ)

.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบันและสถานที่ทำงาน

ผู้อำนวยการกองอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กองอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน 120 หมู่ 3 อาคารรัฐประศาสนภักดี
 แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210